

CIC
TAM ALTAE
SUNT RADICES
STULTITIAE
ER
ON

Joe Rigert

ZLORABE, MOLK IN LAŽI

spolno nasilje v irski katoliški cerkvi

Joe Rigert

**ZLORABE, MOLK
IN LAŽI**

SPOLNO NASILJE V IRSKI KATOLIŠKI CERKVI

CIC
TAM ALTAE
SUNT RADICES
STULTITIAE
ER
ON

Joe Rigert
ZLORABE, MOLK IN LAŽI
SPOLNO NASILJE V IRSKI KATOLIŠKI CERKVI

Prevedel Andrej Poznič
Oblikoval in opremil Žiga Valetič, Grafični atelje Zenit
Za založbo Andrej Poznič
Izdala založba Ciceron, 2010
Natisnila tiskarna Potens d. o. o.
Naklada 700 izvodov

Naslov izvornika: Irish Tragedy
Copyright © by Joe Rigert
Vse pravice pridržane © za izdajo v slovenščini Založba Ciceron

V skladu z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah je brez pisnega dovoljenja založbe prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranjevanje.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
343.541-053.2:27-725

RIGERT, Joe
Zlorabe, molk in laži : spolno nasilje v irski katoliški cerkvi
/ Joe Rigert ; [prevedel Andrej Poznič]. - Mengeš : Ciceron, 2010
Prevod dela: Irish tragedy
ISBN 978-961-6627-15-3
250191872

KAZALO

7	UVOD
13	PROLOG
17	1. IRSKI PEDOFIL
31	2. DUHOVNIKI IN OTROCI
49	3. SPORAZUMNA RAZMERJA ODRASLIH PARTNERJEV?
63	4. ŠKOFJE IN DEČKI
85	5. GEJEVSKI FANTJE
103	6. IRSKA ZALEGA
121	7. CELIBAT IN SPOLNOST
141	8. PAPEŽ IN IRSKA
165	9. SKUPNE SKRIVNOSTI
181	10. ŠE NEDOKONČANA ZGODBA
189	EPILOG

▲ Fotografija na naslovnici: vitraž v cerkvi v Los Angelesu iz prve polovice prejšnjega stoletja.

▲ Fantovska internatska šola Artane na Irskem, ki so jo vodili krščanski bratje, je bila desetletja prizorišče spolnega in fizičnega nasilja nad najstniki.

▲ Fantje in dekleta pred oltarjem ...

▲ Pokojni avstrijski pedofilski kardinal Hans Herman Groer si je z Janezom Pavlom II. delil fanatično vero v devico Marijo.

8. PAPEŽ IN IRSKA

Janez Pavel II. je imel rad Irsko in Irci so ga oboževali. Obiskal jih je že leta 1979, le eno leto po izvolitvi. 'Irska mladina, rad vas imam,' je rekel na shodu katoliške mladine. Ljudje so mu ljubezen očitno vračali, saj so množično prihajali na zborovanja v čast papeža – po ocenah irskega tiska je na različne shode prišla vsaj ena tretjina vseh Ircev.

Posebna naklonjenost Wojtyle do majhne državnice je bila razumljiva. Irci so bili (in so še vedno) najbolj katoliški narod v vedno bolj sekularizirani in vse manj in manj katoliški Evropi. Za nameček pa so v vrhu irske cerkve predstavniki najbolj konservativnega katolicizma, ki se opira na nepopustljivo cerkveno doktrino in na najstrožjo osebno moralo, se pravi na tisto vrsto religioznosti, ki jo je Wojtyla v vlogi papeža Janeza Pavla II. zagovarjal naslednjih petindvajset let.

Takrat je papež govoril, da se Irška nahaja na razpotju. Ena pot naj bi jih vodila v srečno in trdno prihodnost, ki lahko zraste iz njihovih krščanskih korenin, druga pa vodi v 'brezčutno družbo potrošništva in poveličevanja individualizma na škodo skupnosti'.¹ V novi Irski bodo na posebni preizkušnji družinske vrednote, je opozarjal. Papežu sta stala ob strani eden najpomembnejših irskih škofov Eamonn Casey in najpopularnejši duhovnik Michael Cleary.

Morda se Wojtyla tega še ni zavedal, toda irska cerkev je že takrat zašla na povsem napačno pot, na pot, ki je še veliko slabša od individualizma in brezdušnega potrošništva. Celo v tistem trenutku, ko je imel Janez Pavel svoje govore, so verski

1. Paul Keenan, 'Irška se spominja 'treh čudovitih dni'', *Irish Catholic*, 23. september 2004.

bratje v katoliški šoli posiljevali fanta, ki je bil zaradi bega kaznovan s prepovedjo obiska papeževe maše v Limericku.² Bilo je ogabno, toda nič nenavadnega. Cerkevni možje so že desetletja, preden je škandal izbruhnil v javnosti, posiljevali fante v irskih katoliških internatih.

Pa ne le to, papež se najverjetneje ni zavedal niti tega, da sta tudi 'častita moža', ki sta mu stala ob strani, že davno skrenila s prave poti, saj sta bila oba zapletena v strastna spolna razmerja z ženskami. Ko je papež govoril o družinskih vrednotah, se bržkone ni zavedal, kako jih teptata ta njegova 'borca za pravo vero'.

Verjetno se mu niti sanjalo še ni, da je imel škof Casey, ki je javno sicer goreče pridigal o spolni moralni, živahno spolno razmerje z Američanko irskega rodu Annie Murphy. Ljubila sta se v škofovski palači, v njegovi počitniški hišici, v newyorškem hotelu in celo v avtu, ki sta ga parkirala v kamnolomu. Vprašanje je, ali je vedel, da škof zaplodil tudi sina, ki ga je potem zavrgel skupaj z materjo, in ju skrivaj vzdrževal s cerkvenim denarjem, da bi si kupil njun molk.

Ko bi papež le vedel, da je imel slavni radijski in televizijski pridigar oče Cleary, ki ga je Fintan O'Toole opisal kot gorečega zagovornika tradicionalnih družinskih vrednot, dva otroka s svojo gospodinjo Phyllis Hamilton. Najprej je doživela incestno posilstvo v domači hiši, nato pa se je pri sedemnajstih kot brezdomka zatekla k njemu v varstvo.³ Papež ni mogel vedeti, da bosta Murphyjeva in Hamiltonova več kot desetletje pozneje javno povedali svoji zgodbi, Hamiltonova v knjigi z naslovom *Sedemindvajset let skrivnega življenja dubovnikove žene*. Papeževa Irska, ta trdna opora njegove cerkve, je torej takrat,

2. Patsy McGarry, 'Razkrito posilstvo dečka med papeževim obiskom', *Irish Times*, 10. september 2004.

3. O'Toole, *The Lie of the Land*, str 76-78, 109 in 117; James Smith and Robert Savage, *Sexual Abuse and the Irish Church: Crisis and Responses*; študijsko gradivo, irske študije, Boston College, 15 april 2003.

ob njegovem prvem obisku, že hudo propadala – ne zaradi zunanjih pritiskov materializma, proti kateremu je pridigal, temveč zaradi pokvarjenosti in hinavščine v sami cerkvi.

Zgodbi Caseya in Clearya po mojem mnenju govorita, da je papež živel v iluziji, v prepričanju, da so njegovi izbrani duhovniki spolno tako čisti in nedolžni kot sama devica Marija, tista ženska v belem, ki naj bi se jim prikazovala v Knocku. Wojtyła je med obiskom na Irskem obiskal tudi to svetišče in s tem potrdil njena domnevna prikazovanja kot zgodovinska dejstva. To so zelo nenavadne zgodbe, ki jim ne verjamejo niti mnogi irski katoliki. Mnogi župniki so mi pripovedovali, da so jezni zaradi teh 'prikazovanj' – najpogosteje naj bi se Marija pojavljala pred otroci –, saj verniki nosijo svoj denar v Marijino svetišče, namesto da bi ga namenili svoji domači cerkvi. Toda Karel Wojtyła je prav otročje naivno veroval v Marijo. Bil je prepričan, da ga je v podobi 'Naše gospe iz Fatime' na Portugalskem, rešila v poskusu atentata.⁴

Tudi Irci so imeli radi brezspolno materinsko podobo Marije kot jo je opisal sociolog Tom Inglis. 'Model skromnosti, kreposti in ponižnosti, ki so ga zapovedovali duhovniki in vera, se je utrjeval s pomočjo naraščajoče vdanosti devici Mariji,' piše Inglis. 'Čaščenje Naše Gospe je bilo priljubljeno tudi že pred devetnajstim stoletjem, takrat pa je postalo vsakodnevna navada v okviru verskega preporoda, devetdnevnic, majskih šmarnic in oktobrskega rožnega venca, pa tudi njej posvečenih svetišč in romanj. Vse to je doseglo vrhunec leta 1979 v Knocku v okrožju Mayo.'⁵ To je bil torej prav primeren prostor, s katerega je Wojtyła opozarjal pred nebrzdanim potrošništvom in povzdigovanjem individualizma. (Tudi sedanji papež Benedikt

4. John Cornwell, *Breaking Faith*; Penguin Putnam Inc., New York, 2001, str. 241-242.

5. Tom Inglis, *Moral Monopoly: The Catholic Church in Modern Irish Society*; Gill & Macmillan, Dublin, 1987, str. 207.

XVI. se je na srečanju z irskimi škofi skliceval na Našo gospo iz Knocka in jo prosil naj 'pazi in varuje' Irce.)

Irska katoliška cerkev je uprizorila to 'versko prenavo' po veliki lakoti sredi devetnajstega stoletja, ter ustvarila teokracijo, ki se je ohranila nekaj generacij, dokler niso svetišča klerikalne oblasti izgubila vpliv zaradi korupcije, zlorab in hinavščine. Opisal sem že, kako je zaradi spolnih škandalov ter naraščajočega sekularizma in potrošništva prišlo do propada tega katoliškega imperija.

Moralni teolog Raphael Gallagher mi je pravil, da gre Irska zdaj po italijanski poti. 'Ljudje bodo šli v cerkev trikrat ali štirikrat na leto, potem pa še na kakšno cerkveno poroko ali pogreb. To ne pomeni, da cerkev zapuščajo, temveč zgolj to, da si ustvarjajo nov ritem svojih pobožnosti.'⁶ Irec Gallagher je zelo primeren človek za primerjave med Irsko in Italijo; v času, ko sva se pogovarjala, je že šesto leto delal na akademiji Alfonsiani v Rimu. Splošno znano je, da imajo Italijani zelo lahkoten odnos do katolicizma, ki je daleč od nekdanje irske verske gorečnosti.

Ob obisku v Rimu sem poskušal ugotoviti, ali niso morda težave v irski cerkvi odraz kulture spolne hipokrizije, ki vlada v samem Vatikanu. Konec koncev so bile razmere v irski cerkvi v njenih najboljših časih odsev prav tiste toge morale, ki so jo vsiljevali v Vatikanu. Ali nista morda obvezni celibat in zatiranje seksualnosti kriva za nezakonite spolne prakse tako v Vatikanu kot na Irskem? V raziskovanju tega ključnega vprašanja sem v Rimu prebil dva meseca.

Ugotovitve me niso prav nič presenetile: duhovniški celibat niti v Rimu ne more vedno zagotoviti spolne vzdržnosti, kaj šele v oddaljenih deželah kakršni sta Irska ali Amerika. Da, tudi nekateri možje v Rimu, celo cerkveni 'princi', kardinali, so vpleteni v prepovedana spolna razmerja. Razen tega pa so

6. Pogovor z očetom Raphaelom Gallagherjem z Akademije Alfonsiane v Rimu, 31. oktober 2001.

v Rimu prav zaradi kardinalov in drugih visokih duhovnikov vzpostavili mehanizme zanikanja, tajnosti in prikrivanja, ki jim sledijo škofje po vsem svetu, in prav zaradi teh prihaja še do hujših in pogostejših spolnih zlorab.

Pravzaprav je dal zgled sam papež Janez Pavel II. s svojim odzivom na dokaze o spolnem prestopništvu njegovega konservativnega zaveznika in prijatelja, kardinala Hansa Hermanna Groerja iz Avstrije. Zamižal je pred vsemi dokazi o spolnih zlorabah in zavrnil zahteve po preiskavi, molčal je ob trpljenju žrtev zlorab, potem pa je kardinala neobrzdano hvalil ob njegovi smrti. Ta primer je zelo pomemben, saj zgovorno kaže na mentaliteto, ki vlada v vrhu rimske cerkve, ko gre za vprašanja spolnosti.

Leta 1986 je Janez Pavel imenoval benediktinskega duhovnika Groerja za nadškofa; dve leti pozneje je bil povišan v kardinala. Ne le da je bil konservativec, Groer je z Wojtylo delil tudi fanatično vero v devico Marijo. Več kot očitno pa je, da mu Devica ni služila kot vzornica, ko je šlo za njegovo osebno morallo. Leto 1995 je prineslo osupljiva razkritja: potem ko je kardinal javno obtožil nekatere duhovnike spolnega nadlegovanja fantov, je pet nekdanjih semeniščnikov obtožilo še njega, da jih je nadlegoval, ko je bil duhovnik. Eden od fantov, Josef Hartmann, je trdil, da ga je Groer 'silovito' objemal, po francosko poljubljal, mu sedel v naročje, drgnil penis in ga vsepovsod ljubkoval, včasih tudi medtem, ko je telefoniral. 'Sam sebi sem se zdel kot ... njegova vlačuga,' je povedal Hartmann v pogovoru. Takrat je bil star 14 let.⁷

V moji raziskavi je bil ta primer tako zelo pomemben zato, ker je pokazal, kako se je na spolno zlorabo odzival papež. Pravzaprav se pet mesecev sploh ni odzival; potem pa je Groerja branil pred 'nasilnimi napadi' in se mu zahvaljeval za 'plemenito

7. Intervju Josefa Votzija z Josefom Hartmannom, *Profil*, 27. marec 1995; glej tudi 'Avstrija se sooča z obtožbami, kardinal gre v pokoj', *Christianity Today*, 2. oktober 1995.

in zvesto' služenje cerkvi. Ko je Groer končno odstopil s položaja dunajskega nadškofa, je papež trdil, da je to naredil prostovoljno, zaradi svoje starosti – imel je 75 let. Niti z besedo pa papež ni povezoval odstopa z domnevnimi zlorabami.⁸

Toda to je bil šele začetek zgodbe. Duhovnik, ki je trdil da je bil tudi sam žrtev Groerjevega spolnega zlorabljanja, je povedal, da je že pred desetimi leti opozoril pristojne v benediktinskem semenišču v Gottweigu, med drugimi tudi opata Clemensa Lashoferja, da je Groer 'nagnjen k homoseksualnosti'.⁹ Odziv je bil značilen: cerkvene oblasti so bile do Groerja skrajno prizanesljive in so zadevo zadržale znotraj svojega kroga. Opat Lashofer je poskušal Groerja in njegovega tožnika prepričati, naj 'zacetita rane in s pogovorom rešita spor'. Pri tem pa ni niti poskušal ugotavljati, ali ni morda Groer zlorabil še koga.

Vatikan pa je bil v zvezi z Groerjem še bolj malomaren. Ko se je pripravljalo njegovo imenovanje za nadškofa, se papeški nuncij ni pozanimal za Groerjevo preteklost, kar je povsem v nasprotju z običajnim poizvedovanjem o kandidatih. Pri Groerju je šlo vse po hitrem postopku in je imel prej in potem poseben status. Celo potem, ko je končno odstopil s položaja nadškofa, pa ga je opat Lashofer imenoval za priorja, drugega po položaju v samostanu v Gottweigu.¹⁰

Groer je na tem položaju ostal tri leta, vse dokler se niso pojavile spet nove obtožbe o posilstvih in v Avstriji izzvale množične proteste. Šele takrat je Vatikan na prošnjo opata Lashoferja prosil benediktince, naj raziščejo početje svojega kardinala, toda tudi tokrat naj bi vse ostalo znotraj njihovega družinskega kroga. In šele takrat je papež zahteval od Groerja, naj se odreče vsem svojim položajem v cerkvi in zapusti Avstrijo.

8. Pismo avstrijskih škofov papežu Janezu Pavlu II., 8. september 1995.

9. 'Že leta 1985 je oče Udo Fischer od Groerjevih nadrejenih zahteval preiskavo utemeljenih obtožb', *Profil*, 2. april 1995.

10. 'Zakaj je ukrepal opat', *Dialog*, februar 1998.

Celo po tem pa je Groer kršil dogovore in se pri obredu krsta javno pojavljal v svoji škrlatni opravi.

Ko je pri 83 letih umrl, se mu je Janez Pavel zahvaljeval za 'veliko ljubezen do Kristusa in do cerkve'.¹ Zakaj ga je papež branil vse do zadnjega? To sem vprašal tudi enega od veteranov med vatikanskimi dopisniki, Marca Politia. V nekaterih vatikanskih krogih so papeža opravičevali, češ da je sprva domneval, da je Groer žrtev napadov zaradi svoje pretirane konservativnosti, pozneje pa naj bi ga branil iz usmiljenja do starega človeka. Temu se pravi zvestoba do groba.²

Medtem ko so spolne obtožbe proti Groerju povzročile veliko vznemirjenje v javnosti, pa večina podobnih dejavnosti v skrajno skrivnostni državi Vatikan ostaja prikritih. Le redki dobro obveščeni posamezniki denimo vedo, da je eden od italijanskih škofov umrl zaradi AIDSa. Zadnjih nekaj mesecev je ležal v oddelku za visoke goste v znameniti kliniki Gemelli, kjer zdravijo visoke prelate in papeže. V Vatikanu so poskrbeli za stroge varnostne ukrepe, da bi novice ne curljale v javnost: v kliniki so za škofa vedeli le po številki, dostop do njegove sobe pa je bil mogoč le s skrivno kodo. Po smrti niso opravili obdukcije. V mrliški list so zapisali, da je umrl zaradi srčne kapi. Ker ni bil homoseksualec, so v bolnišnici ugibali, da se je verjetno okužil v stikih s prostitutko.³ (V podobnem primeru v ZDA je škof Emerson Moore iz New Yorka umrl zaradi AIDSa v oddaljeni bolnišnici v Minnesoti, v mrliški list pa so vpisali, da gre za industrijskega delavca.⁴)

1. Gill Donovan, 'Kardinal Hans Herman Groer odstopil zaradi spolnih zlorab', *National Catholic Reporter*, 11. april 2003.

2. Pogovor z vatikanskim novinarjem Marcom Politom, 15. november 2001.

3. Informacija izvira od zanesljivega vira, ki je delal v kliniki Gemelli.

4. Potrdilo o smrti škofa Moora, urad za zdravstvo v Minnesoti; glej tudi Joe Sexton, 'Smrt škofa: o svetih redovih in človeških slabostih', *New York Times*, 7. oktober 1995.

Uradno v Vatikanu, v papeških prostorih, med kardinali, duhovniki in nunami, ki vodijo rimsko cerkev, seveda ni spolnosti. Za vse posvečene in zaprisežene celibatu je vsaka spolna dejavnost strogo prepovedana. Toda v tistih dveh mesecih mojega obiska v Rimu sem ugotovil, da so govorice o spolni dejavnosti prelatov – večinoma o odnosih med moškim in žensko – zelo razširjene med novinarji in drugimi poznavalci vatikanskih dogajanj, pa četudi teh govoric nikoli nihče ne razišče. V Italiji ni tradicije objektivnega raziskovalnega novinarstva. Vseeno pa je skupina anonimnih prelatov močno dvignila pritisk pod kupolo bazilike svetega Petra, ko so v knjigi *Via col Vento Vaticano* (V vatikanskem vrtincu) opisali zgodbe o seksu in korupciji, ki so vredne vsakega tabloida. V knjigi nastopa hči, ki izsiljuje svojega nezakonskega očeta škofa, opisani so škandalozni odnosi med duhovniki in nunami ter nenadne premestitve duhovnikov, s katerimi poskušajo prikriti spolne škandale in zlorabe.⁵ V Vatikanu so poskušali ustaviti prodajo knjige s pregonom edinega podpisanega avtorja, monsinjorja Luigija Marinellija, seveda pa so s tem samo še dodatno vzpodbudili zanimanje javnosti. V *New York Timesu* so knjigo predstavili pod naslovom: 'V Vatikanu besnijo zaradi knjige, ki ničesar ne zamolči'.⁶

Zdaj že pokojni vatikanski uradnik Marinelli in soavtorji niso objavili imen glavnih akterjev, 'ponaredili' pa so tudi nekatera dejstva. Toda dobri poznavalci dogajanj v Vatikanu so povsem prepričani, da so navedbe v knjigi točne najmanj v primeru treh visokih vatikanskih prelatov.

Eden od teh je vatikanski uradnik, ki naj bi ga policija zalotila na pol golega v avtu z drugim moškim – o dogodku so pi-

5. Msgr. Luigi Marinelli in sodelavci, *Shroud of Secrecy*; Key Porter Books, Ltd., Toronto, 2000.

6. Alexandra Stanley, 'Knjiga razodetij dviga prah v Vatikanu', *New York Times*, 17. julij 1999.

sali tudi italijanski mediji, toda tudi ti niso navajali imen. (Sam prelat pa je pozneje za nizozemski časopis izjavil: 'V tem opisu se ne prepoznam.')

Drugi je nadškof, ki so ga po le treh letih vodenja ene od italijanskih nadškofij premestili v Vatikan, ko so se pojavile obtožbe, da je spolno zlorabil mladega fanta. (Nadškof mi je v pismu na vprašanje o obtožbi takole odgovoril: 'Gre zgolj za domneve, ki so plod čistih klevet.' V naslednjem pismu pa je zapisal, da je prosil za premestitev, ker 'nisem bil sposoben obvladovati težav, na katere sem naletel pri upravljanju s to, meni zelo ljuubo, nadškofijo'.)⁸

Tretji je ugledni vatikanski diplomat, zdaj kardinal, ki so ga premestili iz Izraela v Argentino, ko se je izvedelo, da bo objavljena zgodba o njegovih domnevno 'prisrčnih odnosih' z nunami. (Kardinal mi je po telefonu iz Italije izjavil, da se na govorice ne odziva, ko pa sem ga ponovno vprašal o obtožbah, pa je dejal: 'Morda so me zamenjali z enim od mojih tajnikov.')

Hans Groer torej ni edini škof iz neposredne bližine papeža, ki je bil javno obtožen spolnih izgrediv. Tudi nadškof Juliusz Paetz iz Poljske je odstopil po obtožbah, da je spolno nadlegoval mlade semeniščnike in duhovnike. Paetz, ki je za Janeza Pavla II. organiziral njegova dolga potovanja in je več kot desetletje delal v Vatikanu, je obtožbe zanikal. 'Javnost včasih ne razume moje iskrene odprtosti in spontanega odnosa do ljudi,' je izjavil.⁹ Toda neki duhovnik je ameriškim novinarjem povedal: 'Vedno je bil na preži.'¹⁰ Preiskava proti 'našemu človeku'

7. Pogovor z Giovannijem Avenno iz katoliške tiskovne agencije *Adista*, 17. oktober 2001; ter elektronsko sporočilo nizozemskega novinarja Marjana Agerbeeka, 19. januar 2002.

8. Pismi italijanskega škofa, ki je bil obtožen spolnih zlorab, avtorju, eno nedatirano, drugo 15. november 2002.

9. John L. Allen ml., 'Poljski prelat obtožen zlorab', *National Catholic Reporter*, 16. marec 2002.

10. Robert Blair Kaiser, *Rome Diary* 43, elektronska kopija, 1. april 2002.

je v Vatikanu tekla zelo obotavljivo. Kot sem že zapisal v prejšnjih poglavjih, stopajo mladi fantje v katoliška semenišča ob velikem tveganju, da bodo tarče spolnih zlorab, pa naj bo to v ZDA, na Irskem, v Angliji ali pa na Poljskem.

Dolga leta so krožile tudi zgodbe o domnevnem spolnem poželenju irskega škofa Johna Mageeja, ki je bil glavni tajnik treh papežev (vključno z Janezom Pavlom II.) Irski novinar Sam Smith mi je pripovedoval o govoricah, da naj bi pred več kot desetletjem poslali Mageeju v hotelsko sobo v Kensingtonu 'fanta na klic', vendar zanje ni našel dokazov. Na drugi strani pa je irski tožilec Simon Kennedy našel delni dokaz, da naj bi prostitutka zares klicali iz Mageejeve sobe, vendar pa naj bi fanta ob prihodu ne spustili v hotel. Škofov predstavnik, ki se je 'z najboljšimi željami' podpisal pod dolgo pismo, mi je zatrdil, da je več kot deset let stara preiskava potrdila neutemeljenost vseh obtožb; označil jih je za 'zlobno laž'. (Vendar pa ni več odgovarjal, ko sem ga spraševal o podrobnostih preiskave.)¹¹ Celotako takrat so se govorice ponovno pojavile v samem Vatikanu. In kdo naj bi jih širil? Smyth se je skliceval na 'zanesljive vire' in trdil, da je bila to britanska vlada. Bila naj bi jezna na Mageeja, ki je bil vpleten v protibritanske gladovne stavke na Irskem v osemdesetih letih.¹²

Prav tako tesen papežev sodelavec je bil ustanovitelj Kristusovih legionarjev Marcial Maciel Degollado, ki so ga že pred leti obtoževali zlorabe 20 mladih semeniščnikov in duhovni-

11. Pismo monsinjorja Denisa O'Callaghana, generalnega vikarja pri škofu Johnu Mageeju v škofiji Cloyne na Irskem, 29. oktober 2002.

12. Telefonski pogovor z irskim novinarjem Samom Smythom, marec 2003. O Mageejevi vlogi v stavki leta 1981 glej Peter Beresford, *Ten Man Dead* (HarperCollins Publishers Ltd., London, 1987), 3. poglavje. Avtor trdi, da naj bi bili Britanci jezni na Mageeja, ker je poskušal v papeževem imenu ustaviti proteste. Ko mu ni uspelo, je objavil sporočilo, da si bo papež še naprej prizadeval pomagati Irce v urejanju njihovih življenjskih razmer v skladu s krščanskimi načeli, kar ni navdušilo protestantske Velike Britanije.

kov iz njegovega reda. Maciel je obtožbe označil kot 'klevete in laži', Janez Pavel II. pa ga je branil ves čas svojega papeževanja. Konec koncev je bil tudi Maciel konservativec in v njegovem redu je zraslo veliko konservativnih duhovnikov. Ko sem se odpravil na ogled velikega posestva, obdanega z visokim zidom, ki ga imajo Kristusovi legionarji v Rimu, me je pregnalo renčanje velikega psa na vratih. (Na veliko presenečenje je novi papež Benedikt XVI. Maciela pri 86 letih končno prisilil k odstopu z vseh položajev. Dve leti pozneje je umrl.)¹

Znotraj Vatikana, kjer je spolnost sicer prepovedana, pogovori o tem pa niso, kroži še cela vrsta domnev. Poznavalci pravijo, da je s svojo gospodinjo, ki so ji pravili kar 'gospa Wagnerjeva', živel pokojni škof Alois Wagner, predstavnik Vatikana v Združenih narodih. Nekdanji vatikanski uradnik, ki je homoseksualec, trdi, da je bil kardinal William Wakefield Baum znan kot 'lady Wakefieldska'. Sicer pa v washingtonskih cerkvenih krogih potrjujejo, da naj bi bil Baum pred odhodom na visok položaj v Vatikan aktiven homoseksualec. Baum, ki je zdaj pri 76 letih upokojen, mi je v telefonskem pogovoru zatrjeval, da ni niti aktiven homoseksualec niti ni k temu nagnjen, temveč je 'vse življenje živel častno'.² Kakršnakoli že je resnica o njem, ostaja dejstvo, da je Vatikan odlagališče za visoke duhovnike, ki zaidejo v težave. Takšen je bil denimo primer kardinala Bernarda Lawa, ki je bil prisiljen k odstopu zaradi prikrivanja množičnih spolnih zlorab v bostonski cerkvi. Law si je rane celil z ugledno službo v eni od rimskih bazilik.

Če so Baum in drugi duhovniki homoseksualci, to samo po sebi še ni zločin; toda za cerkev, ki ima takšno spolno prakso

1. Jason Berry, 'Kritike Janeza Pavla II.', Los Angeles Times, 28. maj 2006; več o tem primeru tudi v knjigi *Vows of Silence*, ki sta jo napisala Berry in Gerald Rennet (Free Press, New York, 2004).

2. Telefonski pogovor s kardinalom Williamom Wakefieldom Baumom v Washingtonu, 10. januar 2003.

za globoko sprijeno in grešno, je vsekakor zelo hinavsko, če v svojem vodstvu skriva aktivne homoseksualce. V resnici sem v Vatikanu, ki naj bi bil enklava celibatu zapriseženih mož, tudi sem spoznal, da je homoseksualnost tam vsakdanji pojav – od švicarskih gardistov na dnu do najvišjih prelatov. Po trditvah zanesljivih virov iz gejevskih vrst, se za zmenke dogovarjajo na samem trgu svetega Petra, v različnih parkih in v gejevskih kopaljščih. Homoseksualni vatikanski uradniki imajo odnose tudi med seboj. Neka zasebna preiskava je ugotovila visoko stopnjo okuženosti z virusom HIV pri semeniščnikih. Neki nemški sociolog je med svojim raziskovalnim projektom, o katerem je poročal tudi dopisnik iz Vatikana John L. Allen, dobil na vatikanskih hodnikih kar 64 'vabil' različnih duhovnikov. Duhovniki naj bi redno uporabljali storitve 'fantov na klic', ki delajo v bližini rimske železniške postaje. Med tistimi, ki si na takšen način iščejo spolne partnerje, naj bi bil tudi vatikanski diplomat in nadškof, ki so ga pred leti odpoklicali iz tujine prav zaradi neprimerne spolnega vedenja. Ko je bil sredi devetdesetih let umorjen papežev služabnik Enrico Sini Luzi, sicer dober znanec iz rimskih gejevskih klubov, je policija na njegovem truplu našla zanesljiva znamenja sadomazohističnih spolnih iger.

Nedavno je bil popularni italijanski televizijski pridigar Pierino Gelmini obtožen spolnih zlorab devetih nekdanjih stanovalcev v njegovem centru za zdravljenje mladih zasvojenecv z drogami in alkoholom. Gelmini je obtožbe zanikal in trdil, da so ga poskušali odvisniki izsiljevati za denar, ker pa ni plačal, so šli na policijo. Nato je svoje protiobtožbe še zaostril in vse skupaj pripisal 'radikalnim judovskim krogom', ki naj bi poskušali oblatiti rimsko cerkev, toda pozneje se je za te trditve opravičil. To me je spomnilo na prav tako popularnega irskega televizijskega pridigarja Michaela Clearyja, ki je bil obtožen, da je svoji gospodinjji naredil dva nezakonska otroka. Kot

sem že omenil, je prav njegov primer prispeval, da so se začeli razpletati spolni škandali v irski cerkvi; bodo obtožbe proti Gelminiju spodkopale italijansko? (Medtem je Gelmini zapustil duhovniški poklic, da bi se, kot je izjavil, lahko branil brez vpletanja cerkve.)

Kot da Gelmini ne bi bil dovolj, pa so novembra 2007, torej le tri mesece po izbruhu njegovega škandala, poročali še o enem, v katerega pa je bil vpleten visok vatikanski uradnik. Monsinjorja Tommasa Stenico iz kongregacije za kler je skrita kamera ujela, ko se je razglašal za homoseksualca in je spolno nagovarjal mladega moškega. Kot je poročal *New York Times*, je šestdesetletni Stenico odstopil, potem ko so posnetek objavili na italijanski televiziji. Kardinal je zanikal, da naj bi bil gej in trdil, da je šlo za past, saj naj bi se samo pretvarjal, da je gej, da bi 'prišel do informacij o tistih, ki zaradi svoje homoseksualne dejavnosti škodijo ugledu cerkve'. Kardinal Julian Herranz, ki je vodja vatikanske disciplinske komisije, pojasnila ni sprejel in je izjavil, da takšni primeri, čeprav so 'izjeme', povzročajo žalost.

V svojem raziskovanju spolnega življenja v Vatikanu sem med drugim obiskal tudi skrivno stanovanje pomembnega gejevskega aktivista, ki je grozil, da bo razkril homoseksualno dejavnost cerkvenega vrha, ter sedež ženske kongregacije, ki je opozorila na spolne zlorabe med duhovniki v tretjem svetu. Naletel sem na gejevskega nekdanjega pripadnika švicarske garde, ki je pripovedoval o homoseksualnem življenju v elitni enoti papeških stražarjev. Nekdanji gardist Franz Steiner je v intervjuju izjavil: 'Ko sem prišel v Vatikan, nam je poveljnik rekel, da bo vsak, za katerega bi se izkazalo, da je homoseksualec, takoj poslan domov, v Švico. Torej sem moral skrivati, kar ni bilo težko. Ko pa sem zapustil gardo, sem ugotovil, da je bilo tudi med kolegi veliko homoseksualcev. Povsem razumem, da so lahko homoseksualci tudi v samem osrčju cerkve. Potrebno

je le molčati.' Da, v samem osrčju cerkve.³ Steiner, ki zdaj dela kot cvetličar, mi kaj več ni hotel povedati.

Ob obisku v Italiji sem se pogovarjal tudi z nekdanjimi vatikanskimi uradniki, cerkvenimi reformatorji, univerzitetnimi profesorji, pripadniki različnih verskih redov in številnimi novinarji, ki so brskali za dokazi o neskončnih govoricah, ki prihajajo iz tega skrivnega sveta. Lahko rečem, da je bila to ena mojih najbolj jalovih in nenavadnih izkušenj v vsem štiridesetletnem novinarskem delu. Jalovih zato, ker kljub vsem poskusom nisem uspel prebiti vatikanskih zidov in se pogovoriti s predstavniki cerkvenega vrha – z eno samo izjemo. Pravzaprav mi od nune, ki predstavlja glavno ključarko vatikanskih vrat, ni uspelo dobiti niti novinarske akreditacije, ker ni verjela mojim poštenim namenom.

Najbolj nenavaden je bil pogovor z Vladimirjem Luxurio, kar je umetniško ime Vladimirja Guadagne, dvospolnega plesalca in lastnika disko kluba, ki napada vatikansko sprenevedanje in hinavščino v zvezi s homoseksualnostjo. (Leta 2006 je bil izvoljen v italijanski parlament.) Luxuria mi je pripovedoval o duhovnikih, ki vodijo 'fante na klic' v svoja stanovanja, o duhovniku, ki so ga na našli na ulici preoblečenega v ženska oblačila, o dobro znanem monsinjorju, ki je homoseksualec. In kako ve, da je ta človek homoseksualec? Geji imajo za to šesti čut, je odgovoril. Luxuria je pripovedoval o svojih prizadevanjih za organizacijo svetovnega gejevskega 'Dneva ponosa', ki bi sovpadal s cerkvenim jubilejnim letom 2000. V okviru te akcije je nameraval razgaliti homoseksualce iz Vatikana, vendar si je pozneje premislil, ker je, kot je rekel, dobil grozilo pismo, v katerem so ga neznanci spraševali ali želi biti v grobu oblečen kot moški ali kot ženska. 'Hinavščine je ogromno,' je rekel. Veliko ljudi si misli, da lahko delaš kar hočeš, samo če

3. Stepha Penouel, 'Švicarski gardist in gej', *Panorama*, 15. februar 2001.

si tiho. Toda veliko jih tudi pravi, da govori tisto, kar si. Nočemo več živeti z občutkom krivde. V srednjem veku nas je cerkev zažigala na grmadah. V Vatikanu so priznali, da je bilo narobe, kar se je dogajalo v križarskih vojnah, nikoli pa niso rekli *mea culpa* glede tistega, kar so počeli z geji.⁴ Dodam lahko, da so v Vatikanu vendarle nekaj naredili: homoseksualne duhovnike so obtožili za celotno krizo, ki jo cerkev doživlja zaradi spolnih zlorab.

Od avtobusne postaje sem prehodil dolgo pot po delavskem predmestju, preden sem prišel do okusno opremljenega Luxurievega stanovanja, ki se ga drži očarljiv vrt. Ob ljubeznivem gostitelju je bil to zelo prijeten obisk. Od tam sem se napotil proti griču do stanovanja misijonark Naše Gospe iz Afrike, kjer sem se pogovarjal s sestro Marie McDonald. Ponosno sem ugotovil, da sem prvi novinar, s katerim se je bila pripravljena pogovarjati potem, ko je pred letom dni prišlo v javnost njeno poročilo o spolnih zlorabah in celo posiljevanju redovnic s strani duhovnikov in škofov v Afriki. Žal je zaradi občutljivosti teme pristala le na zasebni pogovor, ki ga ne smem navajati v podrobnostih. Njeno zahtevo sem moral sprejeti, saj so jo napadali, da je s svojim poročilom javno osramotila cerkev, namesto da bi zadevo zadržala v 'družinskem krogu', razen tega pa naj bi bilo poročilo primer rasističnega razsojanja belcev o početju črncev. Ker sem se ukvarjal predvsem s spolnim življenjem v Vatikanu, sem prišel k njej zaradi poročil, da so nekatere redovnice iz nerazvitih držav, ki študirajo v Rimu in nimajo denarja za preživljanje, prisiljene dajati spolne usluge v zameno za pomoč pri študiju – prišlo naj bi že tako daleč, da so nekatere verske kongregacije za njihovo zaščito že organizirale varno hišo. Tudi to je bil zelo ploden obisk, čeprav sestra McDonaldova ni želela javno spregovoriti o tem, kako celibatu zapriseženi

4. Pogovor z Vladimirjem Luxurijem v Rimu, 7. november 2001.

duhovniki v Rimu prestopajo meje in se zabavajo v spolnih odnosih z ženskami.⁵

Ženske, kakršna je McDonalдова, so med najglasnejšimi in najpogumnejšimi reformatorji, ki ogrožajo moško prevlado v katoliški cerkvi. V Rimu sem preživel veliko časa med temi ženskami in podobno mislečimi moškimi duhovniki, ki predstavljajo tako imenovano 'sinodo v senci' in se zavzemajo za pravico žensk, poročenih moških in homoseksualcev do opravljanja duhovniškega poklica. Leta 2001 so zahtevali dialog s cerkvenim vrhom in predlagali, da bi predstavili svoje poglede na izključno moški škofovski sinodi. Seveda so jih škofje zavrnil. Redovnice so žrtve duhovnikov in škofov po vsem svetu, v vodenju cerkve pa ne smejo sodelovati. Prav v tistem času se je v vatikanskem tisku pojavila novica, da je papež sprejel odstop škofa Josepha Harta iz Cheyennea v ameriški državi Wyoming. Vendar pa niso povedali, da je bil Hart že prej obtožen spolne zlorabe dveh mladoletnih fantov. Moški zavezanci k celibatu ne ignorirajo le žensk, oči si zatiskajo tudi pred vsemi drugimi vrsti spolnih težav v svojem svetu moške prevlade.⁶

V nadaljevanju raziskave sem obiskal Reginalda Fosterja, neposlušnega vatikanskega uradnika, ki je tu in tam pripravljen odkrito govoriti z novinarji, zaradi česar ga imajo za posebnega v papeškem krogu. (Sicer pa je Foster napisal nastopni govor za Josepha Ratzingerja, in to že veliko prej, preden je ta postal papež.) Ko sem ga vprašal, kakšne so možnosti za spolno aktivnost v Vatikanu, je odgovoril, da ga takšne stvari ne zanimajo. To sem lahko razumel: 35 let je v majhni pisarni prevajal vatikanske dokumente v latinščino in je bil odrezan od vsega dogajanja, ki je pretresalo njemu ljubo cerkev. Toda potem je povedal nekaj precej krepkih šal in začel namigovati na homo-

5. Pogovor s sestro Marie McDonald pri misijonarkah Naše gospe iz Afrike v Rimu, 17. november 2001.

6. 'Spremembe v episkopatu', *L'Osservatore Romano*, 3. oktober 2001.

seksualnost nekaterih visokih vatikanskih uradnikov, omenjal je škofa iz Kalifornije Patricka Ziemanna in celo prejšnjega papeža. Seveda, Foster je moški, in zelo redki so moški, ki jih zadeve, povezane s spolnostjo ne bi prav nič zanimale.⁷

Ob vsesplošnem zatiskanju oči pred spolnimi škandali v samem Vatikanu bi človek pričakoval, da bodo vatikanski uradniki zamižali tudi pred temi pojavi v drugih okoljih oziroma da o njih ne bodo javno govorili. Značilno je, da le s težavo priznajo kakršnokoli razpoko v zidu spolne morale, s katerim so obdali svojo cerkev po vsem svetu, vendar pa so na drugi strani z lahkoto obsojali spolne škandale leta 1993 v ZDA in krivdo pripisovali splošnemu razkroju morale v tej državi. Ameriko so obsojali kot da je Rim pri tem povsem nedolžen.

Moj prijatelj John Thavis, ki piše za katoliško tiskovno agencijo v Rimu, je navajal predstavnika Vatikana, ki je trdil, da je treba spolne zlorabe v ZDA pripisati 'neodgovorno popustljivi družbi, ki se pretirano predaja spolnosti in ki s tem ustvarja razmere, v katerih se nemoralnemu početju ne morejo upreti niti ljudje, ki so bili deležni dolgoletnega moralnega izobraževanja in vzgoje v kreposti'.⁸ Govoril je seveda o duhovnikih. Istega leta je tudi papež soglašal, da je za težave krivo pomanjkanje družinskih vrednot in morale med Američani. Kot da bi hoteli zagotoviti, da bo krivda prevaljena na pravo mesto, so potem nekaj tednov pozneje v Vatikanu objavili sporočilo, da so spolni škandali zgolj ameriški in kanadski notranji problem,⁹ ker naj bi bili ti dve državi že dolgo veliko bolj popustljivi do spolnih vprašanj kot evropske države. Kar pa ni čisto tako.

7. Robert Blair Kaiser, *A Church in Search of Itself*; Alfred A. Knopf, New York, 2006, str. 222.

8. John Tavis, 'Predstavniki Vatikana pravi, da so spolne zlorabe posledica ameriške vprašljive morale', katoliška tiskovna agencija, 23. junij 1993.

9. Tom Economus, *The Controversial Pope*; The Link Up (<http://www.healingall.org>), 3. avgust 2001.

Če smo natančni, so številni ameriški duhovniki spolno zlorabljali otroke že desetletja prej, preden je Amerika postala 'pretirano popustljiva do spolnosti'. ZDA so bile še do začetka šestdesetih let prejšnjega stoletja pretirano puritanska družba, in katoliška cerkev si je na vso moč prizadevala, da bi takšne tudi ostale. To dobro vem, kajti tudi sam sem sodeloval v cerkvenih prizadevanjih za krepitev spolne morale in 'spodobnosti'. (Pozneje sem se odrekel sodelovanju v tej križarski vojni.)

Vatikanska sporočila ne omenjajo spolnih škandalov na Irskem, ki je ogledalo vatikanske morale in zato menda varna pred vplivi spolnega razvrata na oni strani Atlantika. Toda če so irski škofje na rednih srečanjih s papežem poročali o resničnem stanju, potem je moral ta vedeti za spolne zlorabe, ki so se dogajale v njihovi cerkvi. Nobenega dvoma ni, da so za zlorabe v katoliških internatih, za početje zloglasnega očeta Seana Fortuna in za posilstva nekoliko manj znanih duhovnikov vedeli sami škofje.¹⁰ Prav tako se je v tistem času že razvedelo za spolni škandal škofa Eamonna Caseyja.¹¹ Irska družba je bila na dobri poti, da tudi sama postane pretirano spolno popustljiva in razvratna. Toda v Vatikanu so se odločili, da v državah, kjer mediji še niso začeli pisati o spolnih zlorabah, teh tudi ne bodo priznali.

Vse do junija 1999, ko je na Irskem izbruhnil silovit javni škandal, ni papež o tem spregovoril niti besede. Toda tudi potem ni nastopil niti približno tako odločno kot v primeru severne Amerike. V nagovoru irskim škofom v Vatikanu je nekje med vrsticami spregovoril o 'strahotnem početju' nekaterih duhovnikov in se pretvarjal, da moli skupaj z njihovimi žrtvami. Janez Pavel II. ni govoril o pokvarjenosti znotraj cerkve, temveč je krivdo ponovno valil na 'pritiske kulture od zunaj'.¹²

10. Sipe, str. 142 ter *The Ferns Report*.

11. O'Toole, str. 76.

12. 'Papeško sporočilo irskim škofom', *Irish School of Evangelisation*, 26. junij 1999.

Seveda so duhovniki in redovniki spolno zlorabljali fante v katoliških internatih že desetletja prej, ko je v celotni irski družbi prevladovala še zelo stroga morala. (Pa tudi sam papež ni šest let prej niti z besedo omenjal uničujočega Fernovega poročila o zlorabah na jugovzhodu Irske.)

Ko so poročila o zlorabah začela prihajati na dan tudi v drugih državah, je Janez Pavel končno le opustil razlago o 'pretirani spolni popustljivosti'. Vendar pa se ni odrekel svojemu vztrajnemu zagovoru celibata, čeprav se je zelo jasno postavljalo vprašanje ali nista prav prepoved poroke in spolnih odnosov ena od razlogov za spolno prestopništvo duhovnikov. 'Zaradi takšnih dogodkov,' je izjavil v nagovoru, 'in zaradi sociološkega namesto teološkega razumevanja cerkve prihaja včasih do pozivov k spremembi nauka o celibatu.' Toda božja volja in živa tradicija cerkve, je vztrajal Janez Pavel, potrjujeta 'skladnost celibata' s sveto naravo duhovništva. Vloga celibata se ne bo spreminjala. (Zanimivo, zahodna cerkev je potrebovala kar enajst stoletij, preden je prepoznala nedotakljivo božjo voljo in se odločila, da morajo živeti duhovniki sami in v celibatu; medtem pa vzhodna cerkev že od nekdaj dovoljuje svojim duhovnikom poroko.)

Naj si je še tako želel, pokojni papež nikakor ni mogel pričakovati, da se bodo prav vsi duhovniki rimskokatoliške cerkve strinjali z njegovim nepopustljivim stališčem do celibata, celo v konservativni irski cerkvi ne. Oče Tony Flannery je denimo izjavil, da 'najverjetneje obstaja povezava med obveznostjo celibata in tradicionalnim katoliškim odnosom do spolnosti in človeškega telesa na eni strani in spolnim prestopništvom duhovnikov in redovnikov na drugi'.¹³ Škof Willie Walsh pa niti ni razmišljal o morebitnih vzrokih in posledicah, temveč je preprosto pozival k ukinitvi obveznega celibata in se zavzel, da cerkev

13. Flannery, 'Žrtve zlorab bi morale poskušati pozabiti', *Redemptorist Publications Online*, februar 2004.

dovoli duhovnikom poroko, če jim je osamljenost in vzdržnost preveliko breme. Če drugega ne, potem mora biti o tem dovoljeno vsaj razpravljati – kar pa je papež odločno prepovedal.¹⁴

Kot vidimo v primerih škofa Caseyja in duhovnika Clearyja, se del irskih duhovnikov ni več menil za celibat. Nekdanji dekan teološke fakultete na univerzi Corpus Christi v Londonu, Peter de Rosa, ki živi na Irskem, je v knjigi *Kristusovi namestniki* (založba Ciceron, 2006; op. prev.) pisal, da se v Vatikanu dobro zavedajo, da so duhovniške prilležitosti v nekaterih škofijah – ali pa celo v celotnih državah – še danes prav tako razširjen pojav kot so bile v srednjem veku in v času renesanse.¹⁵ S takšno oceno se strinjajo številni poznavalci razmer v duhovniških vrstah. In prav te razmere naj bi bile glavni razlog, da je papež prepovedal razpravo o celibatu, saj bi resnica osramotila Vatikan. Eden od kritikov trdi, da bi se 'ogromno duhovnikov po vsem svetu takoj poročilo s svojimi gospodinjami,' če bi jim cerkev to dovolila.¹⁶ Je zakonska zveza bolj sramotna od skrivnega prilležitstva?

Čeprav je Janez Pavel II. v nagovoru irskim škofom branil *status quo*, je priznal, da imajo irski duhovniki zaradi sprememb v družbi 'težje delo v oznanjanju evangelija'. Poudarjeni individualizem, ki pogosto spremlja večje materialno blagostanje, je po njegovih besedah oslabil občutek božje prisotnosti v vsakdanjem življenju, prav tako pa povzroča razkroj morale. Opozoril je, da upadata poznavanje nauka in prakticiranje vere ter priznal razširjenost prepričanja, da cerkev sodobnemu človeku nima več kaj povedati. Kako naj škofje zaustavijo negativne to-

14. Caroline O'Doherty in Michael Brennan, 'Irski škofje spregovorili o duhovniških porokah', *Irish Examiner, Thomas Crosbie Media* (www.tcm.ie), 2005.

15. Peter De Rosa, *Kristusovi namestniki*; slovenska izdaja, založba Ciceron, Dobeno, 2006. O vprašanju duhovniškega celibata glej 20. poglavje.

16. Garry Wills, *Papal Sin*; Doubleday, New York 2000, str.123.

kove? Naročal jim je, naj ohranjajo najbolj čvrsti del katoliškega življenja na Irskem in poskrbijo za učinkovito širjenje pravega katoliškega nauka, hkrati pa s pomočjo novih skupin in gibanj odgovarjajo na nove družbene potrebe.

Toda v njegovem govoru ni bilo nič takšnega, kar bi lahko razumeli kot poziv k spremembam. Takole je svetoval svojim irskim škofom:

Posebno poslanstvo laičnih mož in žena je evangelizacija družine, kulture ter družbenega in političnega življenja. Za to pa morajo najti spodbudo in zgled pri škofih. Naloga škofov je oznanjanje svetosti življenja in krščanskega stvarstva, kar bo laikom omogočilo, da bodo sredi posvetnega reda 'živi dokaz, da edino krščanska vera predstavlja popoln odgovor ... na težave in pričakovanja, ki jih prinaša življenje pred slebernega posameznika in družbo.' Z vso razsodnostjo, ki pritiče vaši apostolski nalogi, morate biti 'kot gospodar, ki zna iz svoje zakladnice prinašati kar je novega in starega'. V tem smislu potrebuje nova evangelizacija prenovno pastoralnega usmerjanja in dejavnosti.

V tem nagovoru – kot tudi med celotnim papeževanjem – ni Janez Pavel II. nikoli omahoval v svoji odločni podpori celibatu za duhovnike in strogi, tradicionalistični spolni morali za vse ljudi. Nikoli se ni vprašal, ali ni morda prav odrekanje pravice do spolnosti krivo za skrivno spolno življenje duhovnikov v Vatikanu, na Irskem in po vsem svetu.

Doslej se je Vatikan nekako uspel izogniti plačilu za spolne zlorabe, ki so na Irskem in v drugih državah odvrnile od cerkve toliko ljudi, ji povzročile tolikšno materialno škodo in uničile toliko življenj. Toda tudi to se spreminja. Sodniki ameriškega zveznega sodišča so prvič v zgodovini dovolili nadaljevanje sodnega procesa zaradi spolnih zlorab neposredno proti Vatikanu. Ameriški okrožni sodnik Michael Mosman je po njegovem mnenju predstavil dovolj trdne dokaze, da je duhovnika

posiljevalca mogoče obravnavati kot vatikanskega nameščenca. Logika dokazovanja je naslednja: papež je imenoval škofa, ta je v duhovniški stan posvetil duhovnika in ga nato vodil, duhovnik (tako kot v mnogih primerih sam škof) pa je zagrešil spolno zlorabo. Obtožba trdi, da je 'sveti sedež' ravnal brezbržno, prvič, ko je očetu Andrewu Ronanu še naprej dovolil opravljanje duhovniške službe v Portlandu v državi Oregon, drugič, ko ni primerno usmerjal in nadzoroval njegovega dela in končno, ko ni opozoril na njegovo preteklo spolno dejavnost.

Odvetnik Jeffrey Anderson iz zvezne države Minnesota, ki je eden vodilnih zagovornikov žrtev posilstev in je tudi sprožil postopek proti Ronanu, je to rzsodbo ocenil kot 'velikansko pravno zmago' v prizadevanjih, da se odgovornost za nasilniško početje duhovnikov pripiše neposredno Vatikanu. V opisanem primeru je Ronan priznal, da je na Irskem spolno zlorabljal mladoletne fante, nato so ga preselili v ZDA, kjer je nadaljeval z zlorabami dečkov v Chicagu in Portlandu. Nato je Ronan sicer umrl, toda njegov primer je še naprej zelo živ in je prav mogoče, da bo služil kot precedenčni primer, po katerem bo Vatikan materialno odgovoren in dolžan plačevati odškodnine žrtvam duhovniškega posiljevanja.¹⁷ Očitno se v Vatikanu povsem zavedajo te nevarnosti, saj so ameriško zunanjo ministrico v prejšnji vladi Georga Busha, Condoleezza Rice prosili, ali bi lahko ameriška vlada ustavila podoben proces, ki poteka v Kentuckyju. Ricejeva je odgovorila, da se mora Vatikan sam braniti. Nedavno je cerkev doživela poraz tudi na tem bojišču, saj je zvezni sodnik odločil, da imajo trije moški, ki jih je spolno zlorabil duhovnik, pravico zahtevati odškodnino od Vatikana.¹⁸

17. 'Oregon ni uspel z zahtevo po imuniteti v tožbi zaradi spolne zlorabe'; spletna stran *Jurist* (<http://jurist.law.pitt.edu>), 8. junij 2006.

18. 'Sodnik iz Kentuckyja dovolil nadaljevanje procesa proti Vatikanu', *USA Today*, 11. januar 2007.

Dejstvo je, da ima Vatikan, tako kot vsaka druga birokratska struktura, le omejeno možnost nadzora nad dogajanjem. Poljski papež Janez Pavel II. se je od samega začetka močno opiral na Irsko, ko je iskal oporo za lastno religiozno konservativnost. Toda Irsko je bila že takrat razpeta med skrajnim omejevanjem duhovniške seksualnosti na eni strani in njihovim skrajnim prakticiranjem seksualnosti na drugi.

Njegov naslednik Benedikt XVI. je izkoristil Poljsko, iz katere je Janez Pavel tako učinkovito izgnal 'brezbožni komunizem', in tam ob obisku na podoben način pozval katoliški narod k utrjevanju tradicionalnih verskih vrednot na evropski celine, ki je zašla v sekularizem. Tudi Benedikt je napake v cerkvi pripisal kvarnim zunanjim pritiskom in Poljake pozval, naj se uprejo 'valu moralne brezbržnosti in sekularizma, ki divja čez Evropo'. Kot je poročala katoliška tiskovna agencija, je 'Poljake pozval naj baklo dediščine konservativnih vrednot in edine popolne resnice, ki jo je zapustil papež Janez Pavel II., nosijo s tisto vnemo, ki jim je omogočila, da so preobrnil tokove hladne vojne'.¹⁹ Tako kot se je Janez Pavel nekoč zanašal na Irsko, se Benedikt zdaj na Poljsko, da bo prevzela vodilno vlogo v preporodu krščanskih vrednot v sekularizirani Evropi. Toda nedavno so Poljake osupnila razkritja, kako so njihovi duhovniki in škofje sodelovali s komunističnim režimom.

Toda Benedikt nad Poljsko ni obupal – in tudi nad Irsko ne. Na srečanju z irskimi škofi v Rimu jih je pozival, naj ljudem pomagajo odkrivati nesposobnost posvetne, materialistične kulture v 'iskanju resničnega zadovoljstva in veselja'. In kako naj ljudje torej najdejo veselje? Tako, da sledijo Jezusu in njegovemu nauku, odgovarja Benedikt.²⁰

19. Stacy Meichtry, 'Papež poziva Poljake, naj pomagajo prenoviti evropske cerkve', *Religion News Service*, maj 2006.

20. Nagovor papeža Benedikta XVI. irskim škofom, 28. oktober 2006; tiskovno sporočilo informacijskega urada irske škofovske konference.

Kolikor sem lahko opazil ob svojem obisku na Irskem, so ljudje že kar dobro našli svoje veselje; toda ne v sledenju Kristusu, temveč prav v kulturi posvetnega materializma.